

Ringkøbing-Skjern Kommune
Højmark Børnehus

Læreplan

Rapporten er hentet: 23-06-2021

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	INTRODUKTION	3
1.1	Læsevejledning	3
1.2	Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)	5
2	DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2018	6
2.1	Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen	6
2.2	Børnesyn og børneperspektiver	8
2.3	Børns leg	9
2.4	Det brede læringssyn	11
2.5	Samspil og relationer	12
2.6	Børn i udsatte positioner og alle børns deltagelse i børnefællesskaberne	14
2.7	Evaluerende pædagogisk praksis	16
2.8	Forældresamarbejde om børns trivsel, læring, udvikling og dannelse	17
2.9	Sammenhængende overgange	19
3	ØVRIGE KRAV TIL INDHOLDET I DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN	21
3.1	Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)	21
3.2	Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	22
4	DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	24
4.1	Alsidig personlig udvikling	24
4.2	Social udvikling	25
4.3	Kommunikation og sprog	26
4.4	Krop, sanser og bevægelse	28
4.5	Natur, udeliv og science	29
4.6	Kultur, æstetik og fællesskab	30
5	MINISTERIETS SKABELON TIL EVALUERING	32
5.1	Arbejdet med den pædagogiske læreplan	32
5.2	Evaluering og dokumentation af elementer i det pædagogiske læringsmiljø	33
5.3	Inddragelse af forældrebestyrelsen	34
5.4	Det fremadrettede arbejde	34
6	UDVIKLINGSPLANER	36

1 INTRODUKTION

I Danmark går størstedelen af alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte børns generelle trivsel og udvikling.

Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, hvis formål er at opstille mål for børns udvikling, læring, trivsel og dannelse inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten på dagtilbud blev der på baggrund af dagtilbudsaftalen "Stærkere dagtilbud – alle skal med i fællesskabet" i 2017, vedtaget en ny lovgivningsmæssig ramme i 2018 for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Ændringerne tager udgangspunkt i det samlede forslag om en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper udarbejdede i 2016.

Udarbejdelse af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på lokale udfordringer, styrker og kompetencer og de er en ledelsesmæssig beslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de fastsatte rammer i loven og af kommunalbestyrelsen.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

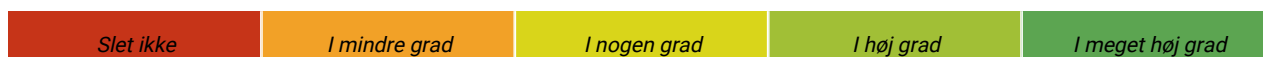
Dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

1.1 Læsevejledning

I denne læreplansrapport kan der læses om dagtilbuddet pædagogisk praksis suppleret med forskellige resultatvisninger. Resultatvisningerne skal betragtes som et kvalificeret øjebliksbillede og skal altid anvendes som led i en helhedsbetragtning af dagtilbuddet.

Gennemsnitsgraf

Dagtilbuddets resultater vises på en rød/gul/grøn skala fra 0 til 5, hvor værdierne er tillagt følgende betydning:

Resultater fra dagtilbuddets dialogvurderinger

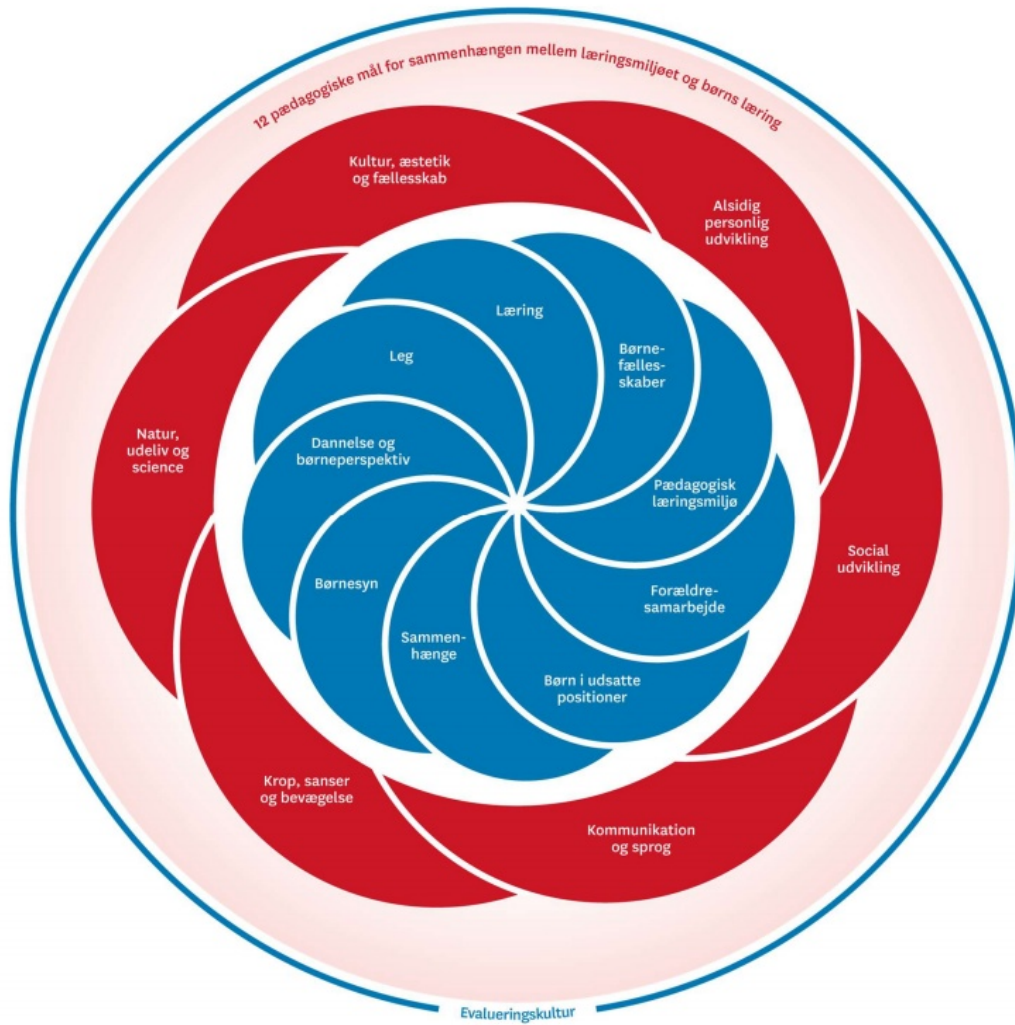
Under afsnittet om læreplanstemaerne suppleres dagtilbuddets beskrivelse med en graf for fagpersonalets vurderinger af børnenes kompetencer på de enkelte læreplanstemaer. Grafen er opgjort som et simpelt gennemsnit, hvor svarerne på de enkelte spørgsmål tillægges en værdi fra 1 til 4, hvor 1 er "Kan ikke endnu" og 4 er "Kan".

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)

Velkommen til Børnehusets styrkede pædagogiske læreplan.

Vi håber, at den vil give dig et indblik i børnehavens liv. Vores mål for børnegruppen er: at skabe en tryk og positiv atmosfære, hvor omsorg/nærvær, glæde, åbenhed, respekt og loyalitet er nøgleordene i vores daglige arbejde. Vi ønsker at medvirke til, at det enkelte barn får en høj grad af selvværd og bliver et selvstændigt menneske, der er nysgerrig på sig selv og omverdenen.

Vi ønsker at medvirke til, at give det enkelte barn et udviklende og trygt læringsmiljø samt alderssvarende udfordringer, der er med til at skabe

udvikling og grobund for en god dannelse af barnet til et helt og unikt menneske.

I hverdagen skal legen være i centrum og være med til at danne grundlaget for det enkelte barns socialisering og samarbejdsevne, så det bliver i stand til at være rummelig og anderkende over for andre mennesker.

I vores daglige arbejde har vi fokus på inklusionen i forhold til hele børnegruppen. Vi bestræber os på at skabe et værdifuldt fællesskab, som er rummeligt og giver plads til alle. Et fællesskab hvor der er gode udviklingsmuligheder for det enkelte barn.

Højmark Børnehus er en børnehave som i 2021 er normeret til 28 børn i alderen fra 2,10 - 6 år fordelt på to grupper. Et spilop hold og er førskole hold som vi kalder Girafferne - de store.

Vi har til huse i en gammel lærebolig fra 1953, som byder på mange små og forskellige rum til leg og aktiviteter.

Herudover har vi en stor legeplads med grønne oaser og gemmesteder, en legeplads, bålhytte, Tarzanbane, vandbane, en gravehøj osv.- som alt indbyder til udviklende og fantasifulde lege.

2 DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2018

Evaluering sinstituttet (EVA) har udgivet Redskab til selvevaluering, som er et redskab der kommer omkring de tematikker, der er i det pædagogiske grundlag. På trods af en mindre divergens mellem navngivningen af tematikkerne i henholdsvis selvevalueringen fra 2018 og det pædagogiske grundlag fra Hovedpublikationen, er selvevalueringen et godt og anvendeligt analyseredskab, der skaber en ramme for en struktureret dialog om pædagogisk praksis.

Dato	PÆDAGOGISK GRUNDLAG								
	Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen	Børnesyn og børneperspektiv	Børns leg	Det brede læringssyn	Samspil og relationer	Børn i udsatte positioner	Evaluerende pædagogisk praksis	Forældresamarbejde	Sammenhængende overgange
16-03-2021	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	3,7	4,0	4,0
07-02-2021	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0

2.1 Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvad karakteriserer den måde, vi organiserer vores pædagogiske læringsmiljø på, og får vi skabt et miljø, der understøtter leg, aktiviteter og rutiner? Hvad fungerer godt/dårligt?
- Hvilke pædagogiske overvejelser ligger til grund for den måde, vi organiserer vores pædagogiske læringsmiljø på? Hvordan ved vi, om vores antagelser holder stik?
- Hvordan kan vi undersøge og se, hvad børnene får ud af vores måde at organisere det pædagogiske læringsmiljø på?
- Hvordan matcher vores faglige kompetencer vores mål om at skabe et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø?
- Hvordan sikrer vi, at vi er fagligt godt klædt på?

Læringsmiljøer hele dagen

Vi har fokus på, at det handler om, at vi i Dagplejen og Børnehuset skal skabe forudsætning for, et blik på hvordan praksis kan rammesættes, organiseres og tilrettelægges, så børnene får de bedste betingelser for at lære og udvikle sig. Vi arbejder målrettet på, at skabe et miljø, der understøtter leg, aktiviteter og daglige rutiner. Dette gøres bl.a. ved at vi har et højt fokus på vores daglige rutiner. F.eks. ved bleskift, hvor vi taler og synger med og for barnet. Vi støtter barnet i dets selvhjulpnehed ift. de mange situationer i dagens løb, hvor barnet har brug for at kunne selv. Dette mhp at lære og understøtte det enkelte barns alsidige personlige udvikling. Målet er at inddrage hensynet til børnenes perspektiv og skabe rammer, der understøtter at vores børn bliver empatiske, livsduelige og aktive ift. børnefællesskabet i Dagplejen og Børnehuset. Vi oplever, at det der fungerer godt er vores ændrede pædagogiske refleksioner ift. praksis. Det er mærkbart, at vi arbejder med det dobbelte læringsblik ift. de daglige rutiner igennem planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter og børneinitierede aktiviteter. Fordi vi netop oplever at børnene på denne måde i endnu højere grad får mulighed for trivsel, dannelse, læring og udvikling.

De pædagogiske overvejelser omkring læringsmiljøet tager udgangspunkt i Den styrkede læreplan som beskriver at det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger. I og med at vi har det dobbelte læringsblik i

fokus for vores pædagogisk praksis, bliver det et pejlemærke for, om vi er på rette vej ift. vores organisering i Dagplejen og Børnehuset. Det skal prioriteres at personalet hele tiden skal gøre sig pædagogisk didaktiske overvejelser ift. børnenes udvikling, trivsel, dannelse og læring. Vi arbejder løbende med at implementere den styrkede læreplan igennem deltagelse i fyraftensmøder, PLF/PLC uddannelsesforløb, faglige lederuddannelse og faglige fyrtårn, pædagogiske dage og drøftelser på personalemøder osv.

Personalets refleksion fra hverdagen.

1. Vi ser børn som kompetente medspillere. I vores pædagogiske læringsmiljø vægtes det højt, at vi giver børnene stor deltagelses muligheder. Ved aktiviteter forsøger vi at inddrage børnenes perspektiver i vores planlægning og udførelse af aktiviteten. Det kræver stor fokus på sammenhængen i vores pædagogiske læringsmiljø og børneperspektivet og vi skal som voksne tilgå børnenes spor med det dobbelte læringsblik - er det nu er det rigtige vi har gang i,- giver det mening for børnene ? Hvad viser de os at de har brug for lige nu.

Vi fordrer at have fysiske og psykiske læringsrum, der appellerer til fordybelse i legen/rollelegen/den sociale leg/læringen i rutinerne - f.eks. i garderoben, hvor vi støtter og guider dem i påklædningen, eller det at dække bord og tælle hvor mange glas der skal bruges osv. Samtidig gør vi meget ud af fokuserer på samspillet og fællesskabet, ved at guide dem i de sociale spilleregler. Vi fokuserer også på samspil og relationer ved, at skabe tryk tilknytning, ved at være lydhør, vise omsorg og interesse.

2. Vi ser på den børnegruppe vi har lige nu, hvordan understøtter vores læringsmiljø netop denne gruppe. Ved tydelige voksne, tydelige rammer, tydelige og gennemskuelige rutiner, skaber vi grobund for udvikling og trivsel.

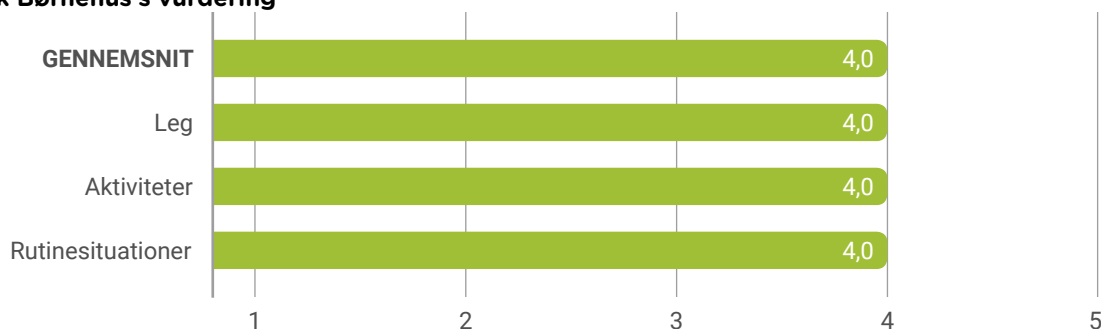
3. Vi kan se i responsen i børnenes trivsel og deres engagement i processen, hvordan vi har understøttet deres læring og udvikling.

4. Ved dataopsamling, fælles refleksion og evaluering, kan vi ud fra et fælles udgangspunkt/grundlag , understøtte vores faglige kompetencer og kontinuerlige udvikling.

2.1.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Højmark Børnehus's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:
I hvilken grad skaber vi et pædagogisk læringsmiljø for alle børn, hvor børnene får de bedste betingelser for at trives, lære, udvikle sig og dannes inden for følgende typer af situationer?

2.1.1.1 Højmark Børnehus's vurdering

2.2 Børnesyn og børneperspektiver

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan arbejder vi med løbende at følge børnenes spor, oplevelser og interesser? Hvad gør vi for at indfange alle børns perspektiver? Er det de samme børn, vi altid får øje på?
- Hvordan arbejder vi regelmæssigt med børnenes feedback fx på personalemøder, som input til vores faglige dialog?
- Hvordan kan vi undersøge og se, hvad børnene får ud af vores måde at organisere det pædagogiske læringsmiljø på?
- Hvordan har vi senest brugt børnenes perspektiver som grundlag for at udvikle det pædagogiske læringsmiljø? Hvilke nye indsigter nåede vi frem til? Hvad ændrede vi som resultat af vores indsigter?
- I hvilke situationer kunne det være relevant at inddrage børnenes perspektiver, hvor vi ikke gør i dag?

Børnesyn og Børneperspektiv

Et hvert barn gør sit bedste ud fra de forudsætninger, som han/hun har. Barndommen har værdi i sig selv, og derfor handler det for os om, at alle børn har ret til at være børn og til at være forskellige og udvikle sig i forskelligt tempo. Igennem et vigtigt relations og samspils arbejde omkring vores børn, opnår vi afgørende og vigtig viden omkring det enkelte barns styrker, udfordringer, interesser og derigennem understøtte det gode børneliv, hvor det handler om at vores børn oplever at der er tid, plads og ro til at være barn. Dette forudsætter at der er et nært og tillidsskabende pædagogisk personale der giver alle børn nærvær, omsorg og tryghed. Forudsætningen for at alle børn mødes med positive forventninger og tillid fra det pædagogiske personale.

Vi arbejder med børnenes feedback på vores personalemøder, stuemøder i vores PLC/PLF grupper. Alle børn i Dagplejen og Børnehuset har en stemme, som prioriteres høres og tages alvorlig. Vi ønsker at børnene skal opleve, at de har indflydelse på deres dagligdag og aktiviteter, uanset køn, alder og kultur. Vi ønsker at alle børn skal opleve demokrati. Når vi ser, hører, oplever en ændret adfærd/ samspil handler vi på dette, ved at være undersøgende på situationen, drøfte, observere, anvende vores PLF systematik til at blive klogere på, hvad der aktuelt er i spil og evt skal/kan handles på. Vi anvender børnenes leg som et parameter på, hvordan det enkelte barn har det og hvor det er i sin udvikling. Vi prioriterer i dagens løb i alle henseender at bringe børnenes stemme og perspektiv i spil i alt hvad der vedrører dem og deres udvikling, trivsel, dannelse og læring. Når vi får børnenes perspektiver bragt i spil, oplever vi, at vi får engagerede børn – livsduelige børn, der i endnu højere grad får lyst til og mod på at byde ind med forskellige input, ideer og tanker. Når dette lykkes opnår vi en ændret pædagogisk refleksion, hvor det bliver det dobbelte læringsblik, der skaber afsæt for nye, vigtige og fremadrettede ændrede handlemuligheder.

Personalets refleksion fra hverdagen.

1. Vi skal være nærværende voksne, der er åbne, lyttende og omstillingsparate, der kan se hvad børnene viser os de har brug for lige nu - det dobbelte læringsblik. Hvad er børnene optaget af lige nu. Det skal give mening for børnene de aktiviteter/tiltag der skal sættes i gang, vi skal ikke tvinge tiltag/aktiviteter i gang, hvis det ikke har udviklingspotentiale og ikke giver mening og værdi for børnene. Vi må ikke "glemme" de stille børn og de børn der er gode til selv at lege.
2. Vi skal medinddrage børnene udsagn og stemme, til planlægning af aktiviteter og tiltag.
3. Vi har på Girafholdet lavet interview, for at høre deres stemmer og om hvad der giver mening for dem. Generelt i hele børnehuset gør vi meget ud af at inddrage børnenes udsagn og de spor de sætter i dagligdagen - samt indsamling af data til vores egen refleksion og evt. videre tiltag.
4. Vi har tilgodeset børnenes perspektiver f.eks. ud fra de interviews vi har taget på girafholdet. Her har de spurgt om flere skoleopgaver og det har de fået. På Spillopperne spørger de meget om at få lov til at spille, klippe, lege med metaldetektor og lave aktiviteter med en nærværende voksen også dette har vi tilgodeset. Vi har samtidig erfaret at

med en nærværende voksen på gulvet i specifikke aktiviteter, giver dette for vores urolige børn - en ro og mulighed for fordybelse og koncentration.

5. Vi inddrager børnenes perspektiver i en del situationer, men vi kan blive bedre til at inddrage deres perspektiv: f.eks. ved konfliktløsning, hvor vi skal blive bedre til at lytte og se børneperspektivet.

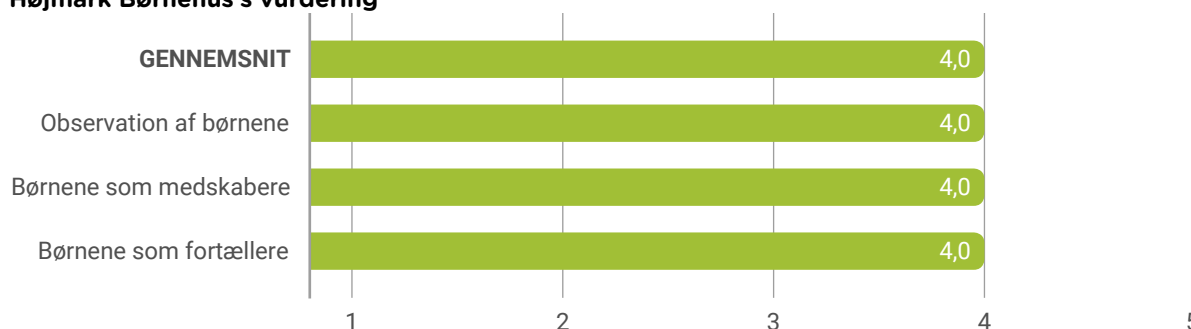
Ved overgange mellem aktiviteter og rutiner.

Vi skal gøre brug af rundvisninger som fortæller om nye læringsmiljøer, indretning mm.

2.2.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Højmark Børnehus's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad bruger vi disse forskellige tilgange til at inddrage børnenes perspektiver?*

2.2.1.1 Højmark Børnehus's vurdering

2.3 Børns leg

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan giver vores pædagogiske læringsmiljø børnene mulighed for at bruge deres fantasi og lege?
- Hvad gør vi for at arbejde med børnenes forskellige roller og positioner i legen?
- Hvordan kan vi undersøge og se, hvad børnene får ud af vores måde at organisere det pædagogiske læringsmiljø på?
- Hvordan arbejder vi med at understøtte, at alle børn har mulighed for at være med i legen? Er der børn, som vi oplever, står uden for legen, og hvad gør vi ved det?
- Hvordan har vi undersøgt den læring og udvikling, der sker i børnenes leg?

Børns leg.

Legen har en værdi i sig selv, og skal være en gennemgående del af Dagplejen og Børnehuset. Legen er grundlæggende for børnenes sociale og personlige læring og udvikling. Legen fremmer fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes og guides og rammesættes ved at vi som pædagogisk personale går foran, bagved og ved siden af for derved at understøtte og sikre at alle børn kan være med og at legen udvikler sig positivt. Vi ønsker at anerkende og give plads til børns spontane og selvorganiserede lege.

Vi vil skabe rammer for at børnene på forskellig vis udfordres og gøres nysgerrige på nye muligheder i legen. Dette gør vi ved målrettet at vi er sammen med

vores børn i legen, så vi derved ser og får mulighed for, at bidrage med nye ideer, tanker, overvejelser, nye legesager i det hele taget intervention, der er med til at sikre positiv udvikling i børnenes leg. I kraft af, at vi er sammen med børnene i deres leg, får vi mulighed for at se, hvor børnene er i deres udvikling, og hvad de er optagede af. Denne viden er vigtig, da det bliver dette der er fundamentet ift. det enkelte barns læring, udvikling, dannelse og trivsel.

Personalets refleksion fra hverdagen.

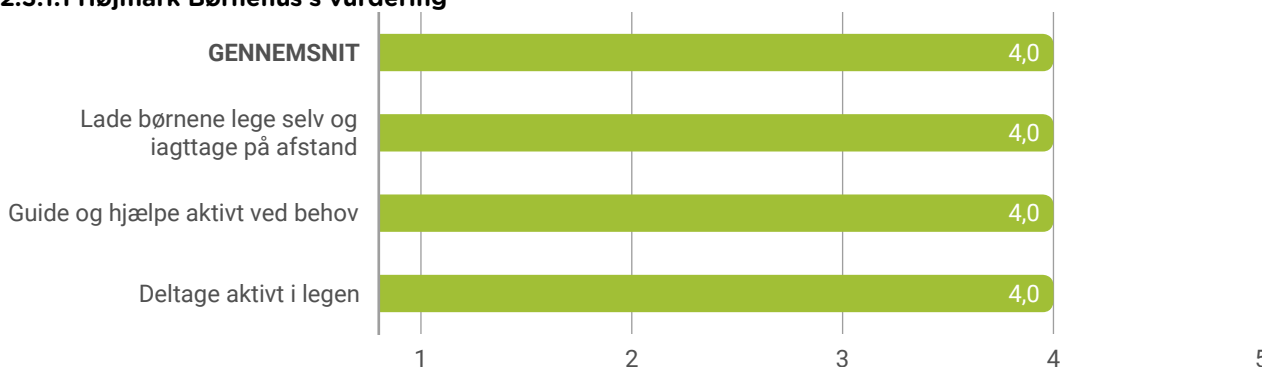
1. Vi skal ved hjælp af udfordrende og spændende læringsmiljøer ude og inde, indbyde til forskellige lege. Rollelege, fantasilege, konstruktionslege, udviklende legetøj, samt skabe rum til fordybelse og erfaringsdannelse ved hjælp af guidning og tydelige rammer i legen og hvad legen indbyder til.
2. Være tydelige og nærværende voksne der guider børnene i det de viser os - at de har brug for mhs til at forstå deres roller og positioner. Det værende sig i fællesskabet men også deres egen individuelle rolle/personlighed.
3. Ved at være observerende og opsamle data - udvikler børnene sig, får de nok udfordringer, blomstre fællesskabet, skabes der relationer, udfordres fantasien?? Når vi vil at vores læringsmiljø skal inviterer til dette, skal vi som fagfolk være meget opmærksomme på det dobbelte læringsblik og vores egen rolle, i at dette lykkes.
- 4/5. Ved at være observerende og opsamle data. Være nærværende voksne der forstår at læse de spor/signaler vores børn viser/fortælle os - verbalt/nonverbalt. At vi som voksen guider børnene, er rollemodeller og vejviser for fællesskabet.

2.3.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Højmark Børnehus's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad indtager vi disse forskellige roller for at understøtte børnenes leg, så legen udvikler sig positivt for alle børn?

2.3.1.1 Højmark Børnehus's vurdering

2.4 Det brede læringsyn

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- På hvilke måder har vi fokus på læringsprocesser gennem hele dagen (leg, børneinitierede og vokseninitierede aktiviteter og rutiner)?
- Hvordan tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø, så det både støtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring? Hvordan kan vi følge og støtte barnets undren og nysgerrighed? Hvordan udfordrer og støtter vi børnene i at få nye ideer og erfaringer med vedholdenhed og gåpåmod?
- Oplever vi, at det er alle børn, der viser deres undren og nysgerrighed ved fx at stille spørgsmål e.l.? Hvad tænker vi om, og hvad gør vi for, de børn, der sjældent giver udtryk for deres undren og nysgerrighed?
- Hvordan arbejder vi med at følge op på, om vi lykkes med det pædagogiske læringsmiljø i forhold til, hvad børnene får ud af det? Hvordan sikrer vi, at vi kommer hele vejen rundt i forhold til de seks læreplanstemaer?

Det brede læringsyn

Læring skal forstås bredt og læring sker f.eks gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Der skal være en vekselvirkning mellem børneinitierede lege, voksenplanlagte aktiviteter og rutinesituationer. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse. I Børnehuset har vi fokus på læringsprocesser gennem hele dagen. Vores tænkning er at børn lærer ved at udforske med krop og sanser og ved at undre sig og stille spørgsmål, og ved at eksperimentere med f.eks materialer og gøre opdagelser. Vi arbejder for en kultur, hvor børns læring fremmes af at turde begå fejl, famle og slippe fantasien løs. Dette gør vi ved, at vi som pædagogisk personale er opmærksom på, at være gode voksen rollemodeller, der viser børnene, at det er ok at prøve – måske fejle, være usikker. Men også at vise, at det er vigtigt at vi er vedholdende og prøver igen, selvom noget er svært/mislykkedes og følges med børnene på deres vej og i deres eksperimenteren. Det pædagogiske personale skal sørge for at præsentere og skabe mulighed for at alle børn oplever alsidige oplevelser og erfaringer fra natur, nærmiljø, kultur og samfund. Alle børn skal i Dagplejen og Børnehuset have mulighed for at behandle og eksperimentere med deres forskellige erfaringer fra hjemmet og andre arenaer, for herigennem at understøtte barnets trivsel, dannelse, læring og udvikling. Vi sikrer os, at vi arbejder med alle 6 læreplanstemaer ved, at vi på stue, personalemøder, pædagogiske dage, oplægsg dage osv reflekterer over og sparrer med hinanden ift. hvordan vi ser, de enkelte læreplanstemaer ind i de forskellige forløb/temaer som vi arbejder med i Dagplejen og Børnehuset. Vi værdisætter det enkelte barns læring højt og synliggør og italesætter det overfor forældrene. Vi arbejder målrettet på at flytte tidligere fokus på aktivitet til nuværende fokus på læring (det dobbelte læringsblik).

Personalets refleksion fra hverdagen.

1. Vi skal som voksne skabe synlige læringsrum, dette værende sig fysisk, men også "pop op" rum/plads - som skal indikerer hvilke aktiviteter og rutiner, netop dette rum indbyder til - samt hvilke læringsprocesser der pirre, udforsker deres fantasi og fremmer deres udvikling.
2. Vi skal fremstå som tydlige og nærværende voksne, der til enhver tid guider og er vejviser, så vi kan tilrettelægge vores læringsmiljø ud fra hvad børnene viser os at de har brug for, for netop at kunne understøtte den kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring.
3. Vi skal guide og hjælpe det enkelte barn, der har brug for at blive understøttet i netop deres udfordring. Tage individuelle hensyn til barnet, hvis det f.eks. har brug for at blive understøttet i at blive integreret i det social fællesskab.
4. Det dobbelte læringsblik, indsamling af data og observationer - være lyttende og nærværende voksne, der ser og lytter os frem til hvad det er børnene fortæller os - hvad der er brug for Verbalt og nonverbalt.

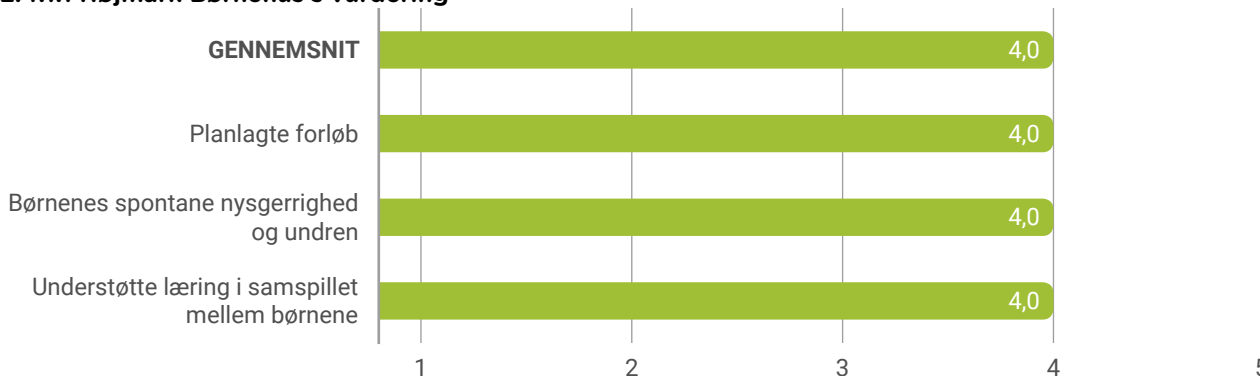

2.4.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Højmark Børnehus's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad har vi fokus på hver af disse tilgange, når vi arbejder med brede læringsprocesser? Arbejde med/ud fra...

2.4.1.1 Højmark Børnehus's vurdering

2.5 Samspil og relationer

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvad kendetegner de situationer, hvor vi oplever et nærvær mellem os og børnene, og vi er fordybede sammen? Hvad skal der til, for at nærvær og fordybelse opstår? Hvad kan vi gøre for at få mere ud af det?
- Hvornår oplever vi, at vi ikke er tilgængelige for børnene og ikke har mulighed for at reagere på deres behov? Hvad kendetegner de situationer, og hvad kan vi gøre anderledes for at ændre på dem?
- Hvordan kommunikerer vi med børnene, både kropsligt og sprogligt, i forskellige situationer? Hvad oplever vi, er en god kommunikation mellem os og børnene? Har vi fokus på at spørge ind til børnenes oplevelse med åbne spørgsmål som: 'Kan du fortælle mig, hvad der skete?', 'Hvordan kan vi løse det sammen?', 'Hvilke andre ideer kan du komme i tanke om?'
- Hvordan kan vi understøtte det enkelte barns trygge tilknytning gennem det pædagogiske arbejde med hele børnegruppen?

Samspil og relationer.

Velfungerende samspil og relationer mellem børn og pædagogisk personale er afgørende for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Samspil og relationer dækker over alle de situationer, hvor børn og pædagogisk personale kommunikerer eller er sammen om noget. Kvaliteten af samspillet og relationerne påvirker hele det pædagogiske læringsmiljø. Samspil og relationer af høj kvalitet er således afgørende for at kunne give børnene de bedste betingelser for trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Ovennævntemål opnås ved at gå 3 veje i vores pædagogiske arbejde.

Sæt fokus på tilknytningen til barnet. Den første vej handler om, hvad der kendetegner tryk tilknytning, og hvordan vi ved at fokusere på tryk tilknytning i samspillet med hele børnegruppen kan arbejde med at udvikle relationer af høj kvalitet i Børnehuset.

Besvar børnenes behov og ideer i samspillet med dem. Den anden vej handler om, hvordan vi kan arbejde med at understøtte børns forskellige udtryksformer, inddrage børnenes perspektiv og give dem medbestemmelse.

Skab rammer for gode samspil med og trykke relationer til hvert barn. Den tredje vej handler om at skabe rammer, der understøtter vores fordybelse og nærvær sammen med børnene. Kvaliteten af samspillet og relationen mellem os som pædagogisk personale og børnene er afgørende for det enkelte barns kognitive, sociale og motoriske udvikling.

Forskning viser at tryk tilknytning viser sig ved at barnet søger at være i nærheden af én eller få medarbejdere, når

noget er nyt eller ukendt. En vigtig forudsætning er, at vi er tilgængelige for børnene, viser, at vi kan lide dem, og udviser omsorg, når et barn har brug for trøst. Når vi viser omsorg og responderer på barnets behov, skaber vi et samspil, der giver barnet mulighed for at knytte sig trygt til

os.

For os handler det om at have et stærkt fagligt fokus på, at vi igennem prioriteret relationsarbejde til og med barnet opnår at blive tilknytningspersoner som er en sikker base, som især små børn kan udforske verden ud fra og vende tilbage til, når de bliver utrygge, kede af det eller trætte.

Når børn udforsker, har de stadig brug for at blive set og bekræftet. Vores opmærksomhed er med til at fastholde børnenes interesse. Et blik eller en opmuntrende kommentar kan støtte barnets vedholdenhed og fordybelse. Det øger også barnets engagement. Vores glæde og engagement smitter desuden af på børnene og hjælper til både at fange og at fastholde deres interesse for det, de er i gang med.

En væsentlig forudsætning for at skabe et godt samspil er, at vi ser og forstår børnenes intentioner og behov. På den måde bliver vi lydhøre over for børnene og kan respondere på deres henvendelser til os. Anden forskning viser, at børns interesse og engagement øges, når de oplever, at det pædagogiske personale viser interesse for og inddrager deres perspektiver og giver dem medbestemmelse.

I Dagplejen og Børnehuset skal børnene have indflydelse på udformningen af dagligdagen.

I Dagplejen og Børnehuset prioriterer vi at organisere os sådan at børnene oplever trygge og genkendelige voksne i løbet af dagen, ligesom vi målrettet arbejder med mindre børnegrupper, hvor fokus er på i endnu højere grad at kunne observere og reagere sensiti-tivt på det enkelte barns behov. Mindre grupper giver bedre mulighed for tryk tilknytning og der-med for bedre samspil. Alle samspil, der udspiller sig mellem børn og pædagogisk personale i dagtilbuddet, har betydning for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det gælder især rutinesitua-tioner, hvor det pædagogiske personale er tæt på barnet, og som gentager sig hver dag i dagtilbuddet, fx bleskiftet, gardero-besituationen og måltidet.

Personalets refleksion fra hverdagen.

Personalets refleksion fra hverdagen.

1. Vi gør meget ud af skabe trygge rammer, hvor vi er nærværende voksne, som er tilgængelige og viser omsorg og fortæller vi kan lide dem og kan lide at være sammen med dem. Herved opnår vi tæt nærvær og positivt samspil med børnene, hvor den tætte tilknytning lykkes.
2. Vi forsøger altid at være nærværende og tilgængelige, men i pressede situationer og nogle gange i ydretimerne er det ikke altid muligt at imødekomme det gode samspil og relationer - som vi ønsker det
3. Vi møder børnene i øjenhøjde og har tid til at lytte til dem, samt forstå og tilgodese deres behov. Vi stiller åbne spørgsmål, understøtter og guider.
4. Vi ser og hører hvert enkelte barn og vi signalerer, at alle har en plads i gruppen og er en del af fællesskabet. vi guider og understøtter barnet, hvis barnet bliver usikker på sin rolle og hjælper barnet på plads i samspillet og relationerne til de andre børn.

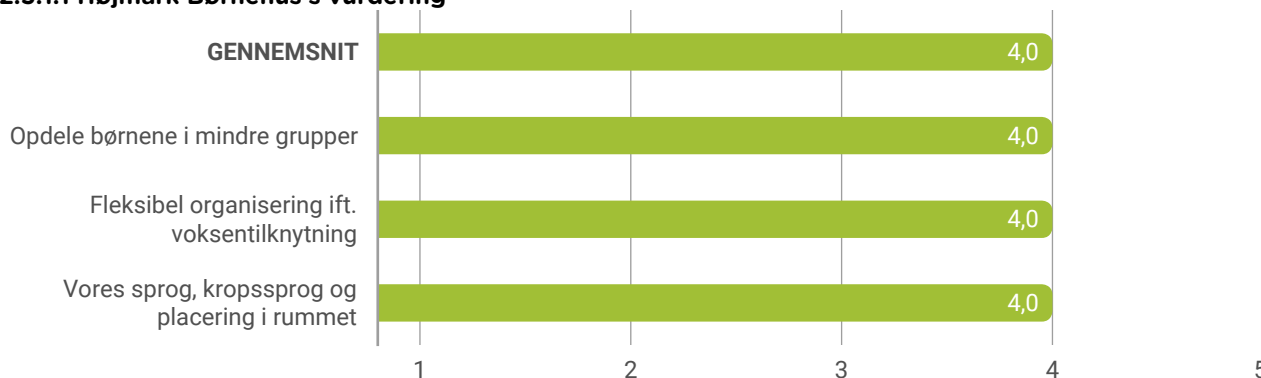

2.5.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Højmark Børnehus's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:
I hvilken grad har vi fokus på disse tilgange i vores arbejde med at skabe gode samspil og relationer?

2.5.1.1 Højmark Børnehus's vurdering

2.6 Børn i udsatte positioner og alle børns deltagelse i børnefællesskaberne

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvilken pædagogisk tilgang arbejder vi ud fra for at sikre, at alle børn oplever, at de er en del af et børnefælleskab? Hvordan er der forskel på vores praksis i forhold til forskellige aldersgrupper?
- Hvordan vurderer vi alle børnenes muligheder for at udvikle sig og få nye relationer? Er der noget, vi kan gøre anderledes for at give nogle børn bedre muligheder for at opbygge og have gode relationer?
- I hvilket omfang har vi faglige dialoger om, hvordan vi kan understøtte, at børn i udsatte positioner trives og ses i det pædagogiske læringsmiljø? Hvordan sikrer vi, at vi også har blik for og inddrager de børn, der fx ikke selv henvender sig og ikke deltager aktivt i lege og aktiviteter?
- Når vi ser på vores praksis den seneste måned, hvornår er det så lykkedes os at skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes i fællesskabet? I hvilke situationer lykkedes det ikke - og hvorfor?

Børn i udsatte positioner.

Vores pædagogiske afsæt tager udgangspunkt i at interaktionen mellem barn og voksen er særlig betydningsfuld for børn i udsatte positioner. Vi har som fagprofessionelle et stort ansvar for at støtte børn med forskellige udfordringer og sikre, at alle børn deltager i fællesskabet. Vi ser det som en vigtig del af vores pædagogiske arbejde at børn i udsatte positioner ikke ekskluderes fra børnefællesskabet, men i stedet ses og opleves som en værdifuld del af fællesskabet. Det handler for os om, at alle børn skal opleve mestring i forbindelse med blandt andet børne- og vokseninitierede lege og aktiviteter. Vi arbejder målrettet på, at skabe en tæt, tryk og god relation til alle børn. Denne relation sikrer, at vi som pædagogisk personale er i stand til at skabe rammer for, at børn i udsatte positioner udfordres og oplever mestring og dermed føler sig en vigtig del af fællesskabet. Det pædagogiske læringsmiljø skal tage højde for, at børn i udsatte positioner trives, lærer, udvikles og dannes. Uanset alder, køn, kultur og miljø er vores mål at sikre, at alle børn ses som unikke individer og mødes nysgerrigt på hvilke styrker, kompetencer, udfordringer, behov osv barnet har. I forhold til arbejdet med børn i udsatte positioner tænker vi vores professionelle læringsfællesskaber som et vigtigt arbejdsredskab, så vi derved sikrer vigtig viden, erfaring og kapacitetsopbygning. For at sikre alle børns

muligheder for at udvikle sig og få nye relationer - indgå i relationer er det afgørende vigtigt at vi som fagprofessionelle via en nysgerrig tilgang går på opdagelse og indhenter vigtig viden omkring det enkelte barns styrker, kompetencer og /udfordringer. Denne viden anvendes derefter målrettet ind i vores efterfølgende pædagogiske praksis, hvor fokus er på at koble os på det enkelte barn, via lege og aktiviteter, der sætter barnet i stand til at opleve værdifuld for fællesskabet og mestring - succes.

Vi arbejder dagligt for at opbygge alle børn, Dette sikrer vi ved at vi som professionelle kontinuerligt har en opmærksomhed rettet på, at skabe gode, trygge og udfordrende læringsmiljøer der stimulerer barnets trivsel, dannelse, læring og udvikling.

Personalets refleksion fra hverdagen.

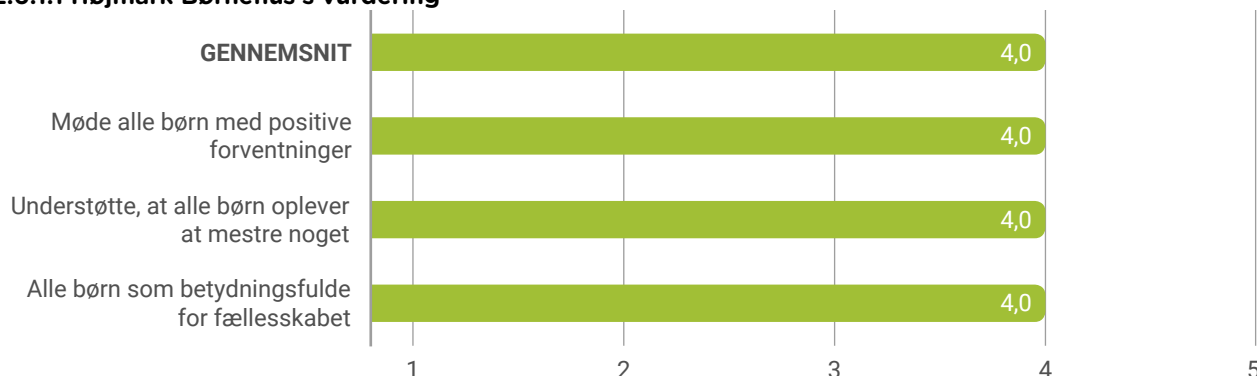
1. Vi skal som voksne prioriterer relationsarbejdet, hvor vi klæder barnet på til at føle ansvar, forstå egne og andres behov og signaler. Det ansvar der følger med i af være en del af en gruppe, hvor barnet lære at udtrykke og føle omsorg for andre, hvor vi som tydlige voksne guider og er nærværende og tilgængelige - gør at børnene lære at forstå/tolke det sociale regelsæt og bliver en del af et sundt og udviklende fællesskab.
2. Alle vores børn skal have lige muligheder for at skabe relationer og udvikles, ved at vi som voksne er den trygge og nærbærende base, hvor børnene kan udforske deres verden udefra og altid vende tilbage til og få trøst, støtte og vejledning. Vi ser på børnenes intentioner, interesser og behov og kan hermed responderer på det de viser os, og dette er en væsentlig forudsætning for at give børnene muligheder for et godt samspil til andre.
3. De børn der viser os at der er behov for ekstra støtte i at blive guidet og vejledt, bliver altid drøftet i fælles forum -og der bliver taget udgangspunkt i, hvad vi kan gøre for at dette barn bliver understøttet i sin trivsel og udvikling. Det er vigtig at vi som voksne støtter børn i udsatte positioner, i af danne venskaber og lære, hvordan man kommer med i og er en del af fællesskabet. Det er i fællesskabet med andre, at barnet oplever styrke og betydning og det er her, der er adgang til at give og opnå anerkendelse.
4. Vi arbejder hele tiden med at være tydlige og nærværende voksne, som skaber et trygt og tillidsbaseret fundament. Vi kan se og mærke på vores børn at vi har fokus på tydlige voksne/rammer, de gode relationer og det udviklende læringsmiljø. Når børnene bliver guidet og understøttet i netop deres behov, så opstår der en bevidsthed om deres andel i fællesskabet og deres rolle.

2.6.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Højmark Børnehus's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad bruger vi disse tilgange til at sikre, at alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes i børnefællesskaberne?

2.6.1.1 Højmark Børnehus's vurdering

2.7 Evaluerende pædagogisk praksis

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan undersøger og evaluerer vi de pædagogiske læringsmiljø i sammenhæng med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse? Har vi fastsat et fokus eller formål med vores løbende evaluering af pædagogiske læringsmiljø? Hvor står vi stærkt/svagt? Hvordan oplever vi, at vi fagligt set er klædt på til at evaluere og undersøge?
- Hvad gør vi for at sikre, at vores løbende evaluering er systematisk? Hvordan definerer vi "systematisk"?
- Hvordan sikrer vi, at vores evalueringer har fokus på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse frem for blot aktiviteterne eller blot på børnenes læring?
- Hvordan sikrer vi, at vi anvender den viden, vi får fra vores evaluering, til at justere vores pædagogiske læringsmiljø? Hvornår har en konkret evaluering senest givet ny indsigt i børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse, der har ført til ændring i vores praksis?

Evaluerende pædagogisk praksis.

Evalueringskultur i Dagplejen og Børnehuset handler om at personale og leder løbende forholder sig reflektivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vores professionelle læringsfællesskaber sikrer en systematisk og udviklende evalueringskultur og dokumentation, som er central for den løbende udvikling af den pædagogiske praksis, hvor målet er udviklende pædagogiske læringsmiljøer for børnene. Evaluering og dokumentation skal anvendes som sikring af en faglig selvkritisk og reflekteret tilgang til tilrettelæggelse og evaluering af vores pædagogiske praksis. Vores fokus med den løbende evaluering er, at opnå mulighed for justeringer så det pædagogiske læringsmiljø bedst muligt understøtter børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vores professionelle læringsfællesskaber sikrer os systematik og løbende evaluering af praksis. Ved systematik forstår vi en kontinuerlig proces hvor refleksion, indhentning af viden, plan handling og respons fører os til nye handlemuligheder, struktur og nye og flere refleksioner.

Vi sikrer, at vores evalueringer har fokus på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse ved at have opmærksom på børnenes "spor", hvor de fortæller, hvad der er brug for og ved at pædagogerne sætter sig selv reflekterende i spil ift. praksis. For os handler det om at udvælge et tema for vores evaluering og have fokus på det dobbelte læringsblik.

Personalets refleksion fra hverdagen.

1. Vi gør meget ud af at se hvad børnene viser os de har brug for at blive understøttet i - det værende sig fællesskabet, trivsel, udvikling osv. Vi samler løbende data vedr. observationer og fokus punkter, men vi kan godt blive bedre på vores evalueringspraksis, vi er ikke så gode til den skriftlige del, men bedre til de hurtige og mundtlige justeringer og det fælles grundlag.

2. Vi skal fremadrette blive bedre til at evaluerer systematisk, og få skabt en naturlig evaluerings struktur.

3. Det gør vi f.eks. ved at have fokus på de nævnte i punkt 1 - Hvad børnene viser os de har brug for at blive understøttet i - det værende sig fællesskabet, trivsel, udvikling - samt læringsmiljøet.

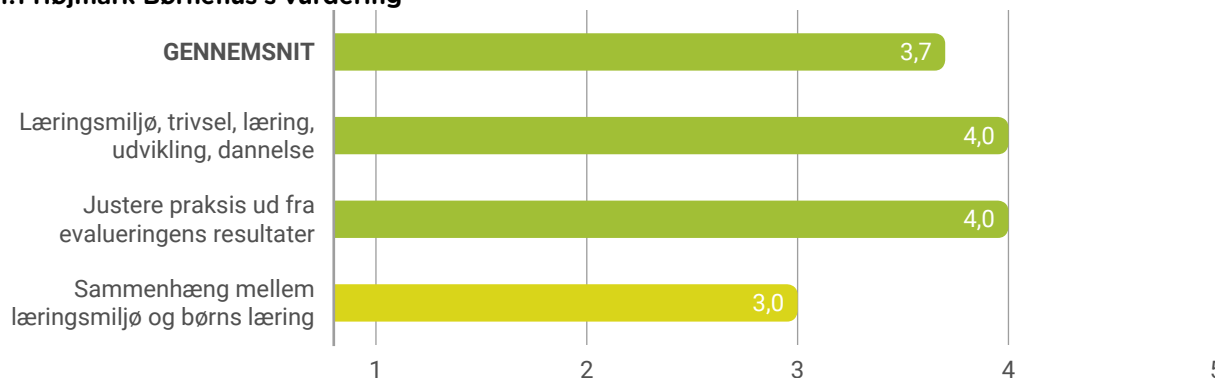
4. Ved netop at have fokus på hvad der rører sig i børnegruppen og hos det enkelt barn lige nu.

2.7.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Højmark Børnehus's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:
I hvilken grad er vi opmærksomme på følgende dimensioner, når vi evaluerer vores pædagogiske praksis?

2.7.1.1 Højmark Børnehus's vurdering

2.8 Forældresamarbejde om børns trivsel, læring, udvikling og dannelse

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan samarbejder og kommunikerer vi i det daglige med forældrene om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?
- Hvilke rammer og regler har vi for forældresamarbejde? (Det gælder både de overordnede rammer og den konkrete håndtering i hverdagene. Er det fx ok at afbryde en aktivitet med børnene, hvis en forælder har brug for en snak?)
- Hvordan oplever vi samarbejdet med forældrene i forhold til at rådgive og vejlede dem om deres barns trivsel, udvikling, læring og dannelse?
- Hvordan arbejder vi med at møde forældrene forskelligt og tilpasse samarbejdet ud fra deres behov?
- Hvad ved vi om, hvordan forældrene oplever vores samarbejde, rådgivning og vejledning? Inddrager vi synspunkter og viden fra forældrene?

Samarbejde med forældre omkring børns læring.

I Dagplejen og Børnehuset er vores fokus et samarbejde med forældrene omkring barnets trivsel, dannelse, læring og udvikling. Dette samarbejde sikres bl.a. ved at vi har et punkt på dagsorden til vores forældremøder, der handler om, hvad vi pt arbejder med og er optagede af ift. barnets læring, og en dialog omkring hvordan forældrene kan understøtte denne læring i hjemmet. Forældrene inddrages endvidere i samarbejdet omkring deres barn via sprogvurderinger og dialogprofiler. Vores tanke omkring samarbejde står på 2 ben idet vi søger at være rammen omkring diverse arrangementer, hvor formålet er at styrke det sociale sammenhold og relationerne blandt børn og forældre, men Dagplejen og Børnehusets samarbejde med forældrene skal også have et vigtigt fokus på børns trivsel og læring. Altså handler samarbejde med forældrene i Dagplejen og Børnehusets optik om at børns læring forstås som et samarbejde, hvor både Børnehuset og forældre har et fælles ansvar.

I Dagplejen og Børnehuset arbejder vi målrettet med at informere og være i dialog med vores forældre omkring deres barns dagligdag i Dagplejen og Børnehuset. Dette for i endnu højere grad at få involveret forældrene i deres barns dagligdag. Vi ønsker herved at forældrene kan gå i dialog sammen med deres barn om, hvad deres barn oplever og er optagede af i Dagplejen og Børnehuset i dagens løb, netop for at bakke op og understøtte den læring, der finder sted.

Vi har en forventning om at vores forældre kommer til os ved tvivl, har spørgsmål og hvis de undres over noget, dette går selvfølgelig begge veje og i de tilfælde, hvor der er brug for mere tid, en rolig ramme for en ordentlig og nærværende snak, er vi ansvarlige på at få lavet en aftale om et tidspunkt, hvor en mere grundig samtale kan finde sted. Det afgørende ift. et godt og udbytterigt samarbejde med forældrene handler for os om, at have den gode og gensidige relation og dialog til og med forældrene på plads. Det handler for os at se om, at vi omgås hinanden på en respektfuld og empatisk måde. Igennem denne relation bliver det muligt for os at få vigtig viden omkring det enkelte barn og dens familie, som er afgørende ift. at etablere et godt og konstruktivt fremadrettet samarbejde. Når relationsarbejdet er på plads oplever vi, at det bliver muligt for os at vejlede og rådgive forældrene omkring deres barns trivsel, dannelse, læring og udvikling. Den gode relation til barnet og barnets familie gør at vi oplever at vores råd og vejledning bliver taget imod. Der opleves, at der er tillid og tryghed og et fælles afsæt i samarbejdet omkring barnet.

Personalets refleksion fra hverdagen.

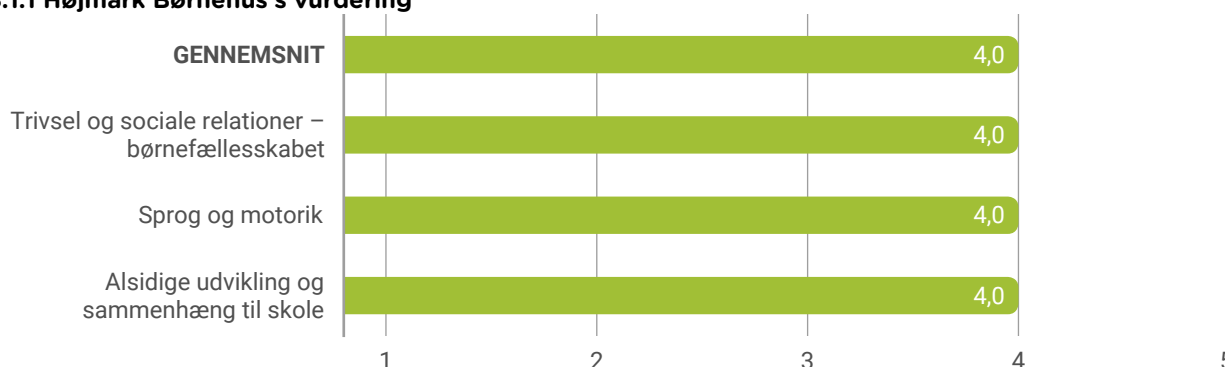
1. Vi ønsker et ligeværdigt samarbejde ud fra en åben og direkte dialog i hente og bringe situationer. Her drøfter vi ikke andet end de dagligdags rutiner/situationer - barnets dag, tøj, beskeder om nattes søvn/ sovesituation og lignende. Ved mere dybdegående spørgsmål om barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse, aftales en forældresamtale. Vi ønsker at være imødekommende og i åben dialog med forældrene, fordrer tydelig kommunikation og forventnings afstemning omkring barnet.
2. Vi oplever som udgangspunkt en positiv forældre kontakt, og er der brug for yderligere uddybning og sparring af diverse - står vi til rådighed. Oplever vi et barn i mistrivsel, eller andre udfordringer indkalder vi forældrene til samtale, og ud fra observationer og iagttagelser, samt forældrenes synspunkt - arbejder vi sammen med forældrene, for at hjælpe barnet til trivsel.
3. Vi møder forældrene i den åbne dialog, og inviterer til dialog og sparring ved forældrehenvendelser og behov. Gennem vores kendskab og relationer til vores forældre fordrer vi at opbygge et ligeværdigt samarbejde.
4. Ved feedback fra vores forældre, har vi forståelsen af at, de oplever et godt samarbejde. Vi er nysgerrige på forældrenes holdninger, og den sparring og vidensdeling vi oplever i samarbejdet, sætter vi stor pris på.

2.8.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Højmark Børnehus's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad lykkes vi med, at forældrene er aktive medspillere om barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse inden for disse dimensioner? Styrke barnets...

2.8.1.1 Højmark Børnehus's vurdering

2.9 Sammenhængende overgange

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan arbejder vi ud fra læreplanen for at skabe sammenhæng for børn og forældre i overgangen fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til skole og SFO/fritidshjem?
- Hvordan arbejder vi med en tryk overgang til det næste tilbud? Fx aktiviteter som at besøge det nye sted, tæt dialog med fagprofessionelle fra andre tilbud, arbejde med overgangsobjekter o.l.
- Oplever vi, at vi har et fælles værdisæt med det andet dagtilbud eller skole og SFO/fritidshjem? Er vi enige om, hvad der skal til fra begge parter for at skabe en sammenhængende overgang?
- Hvad ved vi om dagplejerens/sundhedsplejerskens/pædagogens/lærerens faglighed og daglige praksis? Hvordan kan vi blive klogere på det, og hvordan kan den viden bidrage til at skabe sammenhæng?

Sammenhængende overgange.

Dagplejen og Børnehuset har et bevidst fokus på, at tilrettelægge pædagogiske læringsmiljøer som for de ældste børn skaber sammenhæng fra Dagplejen til Børnehuset og igen fra Børnehuset til børnehaveklassen. Arbejdet med at skabe sammenhæng til Børnehuset og børnehaveklassen skal tage udgangspunkt i den styrkede pædagogiske læreplan sådan at børnene oplever sammenhæng til de indholdselementer, der arbejdes med i Børnehuset og børnehaveklassen. Endvidere skal læringsmiljøet give mulighed for at børnene udvikler nysgerrighed overfor bogstaver, tal, mønstre, former mv. Sammenhæng til Børnehuset og børnehaveklassen handler om børnenes trivsel, arbejdet med børnefællesskaber og at understøtte børns lyst til at lære og deres mod på nye oplevelser. Det indebærer et pædagogisk fokus på at understøtte at børnene tør møde nye udfordringer, fordybe sig, være vedholdende og kunne indgå i børnefællesskaber og tage initiativ til at indgå i relationer. Målet er robuste og livsduelige børn.

I Dagplejen og Børnehuset har vi sammen med fællesbestyrelsen udarbejdet en politik ift. at sikre "Den gode overgang". I denne politik er der lavet beskrivelser ift. hvordan vi sikrer at børnene oplever mest mulig tillid og tryghed og ligeså ift. viderebringelse af vigtig viden omkring barnet, som med fordel kan bruges ind i den nye ramme, som barnet kommer til at indgå i. (vores skolepraktik og faste besøgsdage i bhv for dagpleje)

I og med at vi i RKSK er organiseret således at vi er enheder, sikrer det for os at se endnu højere grad af mulighed for at skabe den gode overgang/sammenhæng for vores børn, da vi i mange forskellige henseender har mulighed for at indgå i aktiviteter osv sammen skole - dagtilbud. Dette sikrer, at børnene er forberedte på, hvad der skal ske og oplever et naturligt trygt skifte til det nye miljø og de nye voksne som de fremadrettet skal indgå i relationer til og med.

I og med at vi i RKSK er organiseret således at vi er enheder, sikrer det for os at se endnu højere grad af mulighed for at skabe den gode overgang/sammenhæng for vores børn, da vi i mange forskellige henseender har mulighed for at indgå i aktiviteter osv sammen skole - dagtilbud. Dette sikrer, at børnene er forberedte på, hvad der skal ske og oplever et naturligt trygt skifte til det nye miljø og de nye voksne som de fremadrettet skal indgå i relationer til og med.

Personalets refleksion fra hverdagen.

1. Vi arbejder ud fra de samme læreplaner i Dagpleje og Børnehaven, vi har det samme værdigrundlag. Der skal være genkendelighed for børnene fra dagplejen til Børnehuset og igen til skolen. Vi har fælles pause/frikvarter med lærer, dagplejer, dagplejebørn og skiftende legegrupper fra skolen som også kommer på besøg engang ugentlig.

2. Vi har en fælles overgangspolitik som beskriver de tiltag, som vi gør når vores børn begynder på det nye kapitel i deres liv. Dagplejen besøger Børnehuset, førskolebørnene får kendskab til skolen ved praktik osv.

3. Ja det oplever vi og er enig i, at det er vores allesammen ansvar at bidrage til at skabe trygge og sammenhængende overgange.

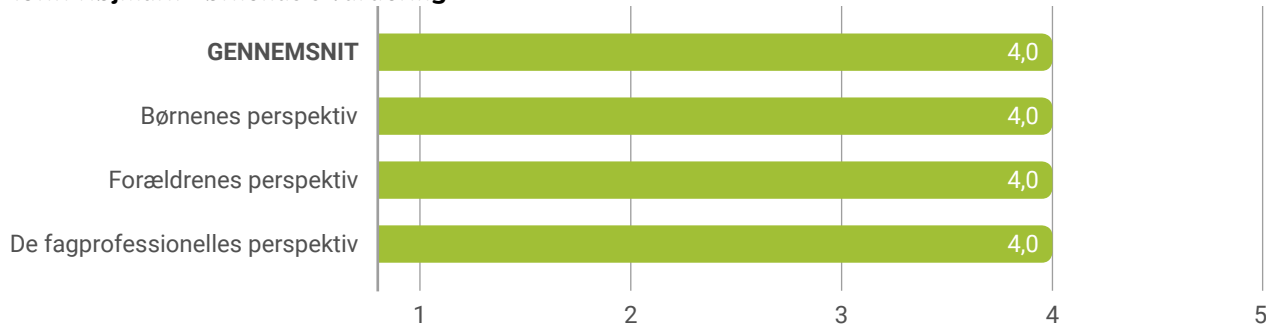
4. Vi er meget bevidste om hinandens praksis og faglighed, vi deltager i fælles personalemøder, netværksmøder og hvor det giver mening i forhold til barnets udvikling. Vi fordrer at skabe tryghed for forældrene ved tydelige og gode overgange, og at vores information og beskrivelser er synligt og klare.

2.9.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Højmark Børnehus's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:
I hvilken grad inddrager vi disse perspektiver for at sikre sammenhæng i de forskellige overgange?

2.9.1.1 Højmark Børnehus's vurdering

3 ØVRIGE KRAV TIL INDHOLDET I DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

3.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

"Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn samt evt. hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?

I Daglejen og Børnehuset er forældrebestyrelsen en del af udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan. På planlagte bestyrelsesmøder orienteres bestyrelsen omkring processen og bestyrelsen indgår endvidere målrettet og prioriteret i evaluering og opfølgning af den pædagogiske læreplan.

I Børnehuset samarbejdes der bl.a. med kirken om julegudtjeneste og krybbespil. Der er mor/far og bedsteforældre dage. Der er arbejdsdage, hvor vi får hjælp af forældren og sognet. Vi er altid velkommen til at komme på besøg forskellige steder i sognet, det værende sig besøg på bondegårde, foderstof fabrikken, havebesøg og æblerov. Vi laver i samarbejde med sogneforeningen hekse til Sankthans, fastelavnspynt til fastelavn i hallen. Vi har det ærefulde erhverv at pynte juletræet i dagligbruksen i Lem hvert år. Vi samarbejder med HGF hvert år, når gymnastik sæsonen står for døren - ved at klargøre de forskellige gymnastikhold i børnehaven, derefter kommer trænerne og henter børnene til gymnastik i Børnehuset.

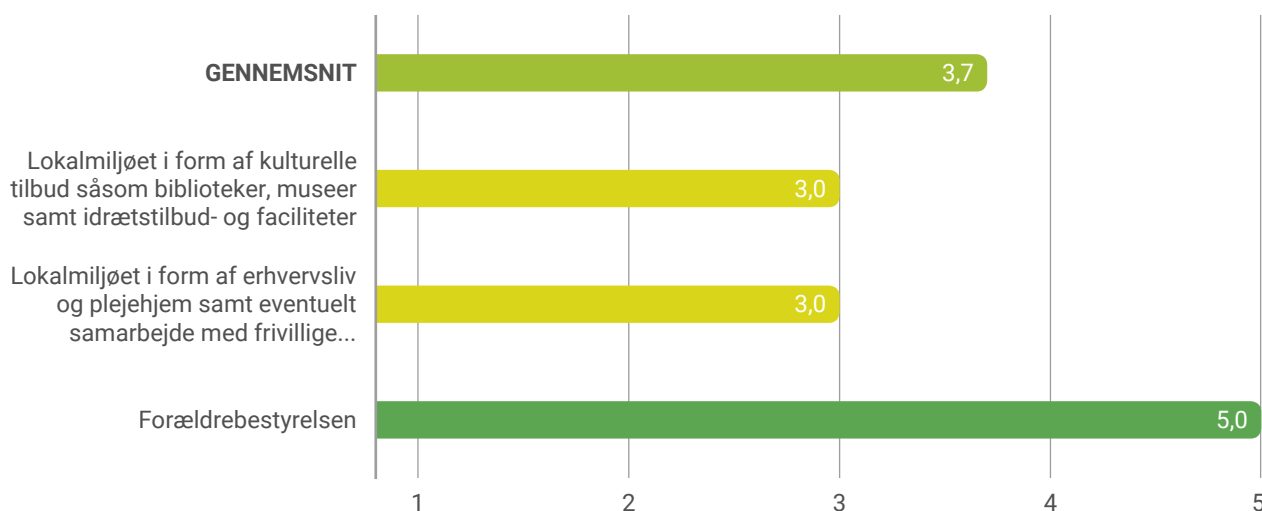
Det er lederen og det pædagogiske personale, der inden for lovens kommunalbestyrelsens rammer og retningslinjer fastsætter den pædagogiske ramme for forløbende, hvor et samarbejde med evt. frivillige altid skal have børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse for øje.

3.1.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Højmark Børnehus's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad formår vi at inddrage følgende i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børnene?

3.1.1.1 Højmark Børnehus's vurdering

3.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30).

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.

Det fysiske børnemiljø omhandler bl.a. støjniveau, indeklima, plads til fysisk udfoldelse og stille aktiviteter, hygiejneforhold, lysforhold, garderobe, legeplads og udearealer, stuenes indretning og størrelse mv. Vi søger målrettet i vores praksis at inddrage børnenes stemme ift. hvad de synes ville være godt og hvad der er mulighed for. Som fagprofessionelle har vi hele tiden et øje på, at Børnehuset er et rart, positivt og trygt sted at være - et sted hvor man mødes af anerkendende og nærværende voksne. En ramme hvor barnet oplever sig set, hørt, forstået og taget alvorlig.

Det psykiske børnemiljø omhandler samspillet mellem børn og voksne. Der skal være fokus på om samspillet er kendetegnet ved gensidig respekt og tolerance og børnenes indbyrdes samspil. Det handler om at børnene i deres sprog og handlinger respekterer hinanden. Der arbejdes målrettet på, at der er accept af hinandens forskelligheder - empati og forståelse af andres behov. At kunne sætte sig i andres sted. I arbejdet omkring psykiske børnemiljøer handler det for os at se om at vi er nysgerrige på og undersøgende på børnenes relationer og interaktioner. Ved at vi er ansvarlige rollemodeller, der sikrer at vi kigger bredt og ikke isoleret på en adfærd viser vi vores børn, hvordan man kan sætte sig i andres sted, og give plads til hinanden og anerkende hinandens forskelligheder som en styrke i børnefællesskabet.

Det æstetiske børnemiljø handler om hvorvidt stuenes indretning og udsmykning virker stimulerende og inspirerende på børnene, samt hvorvidt omgivelserne indenfor og udenfor er udformet på en måde, som fremmer børnenes lyst til at bevæge og udfolde sig, fordybe sig, have stille lege mv. Det æstetiske børnemiljø skal være kendetegnet ved at børnene er medskabere af forskellige lege og aktiviteter, hvor vi går ved siden af, bagved/foran og understøtter børnenes fantasi og kreativitet.

Vi inddrager den data og den viden, vi får via LLMV i hjernen hjertet Rambøll ift. at skabe psykiske, fysiske og æstetiske læringsmiljøer sådan at børnenes stemme inddrages i vores pædagogiske praksis.

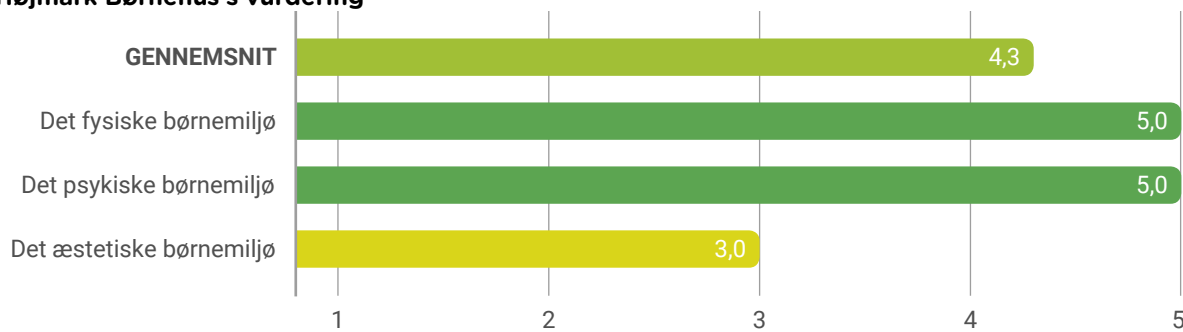

3.2.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Højmark Børnehus's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad lykkedes det os at skabe et sundt og udviklende børnemiljø indenfor disse tre områder (med inddragelse af børneperspektivet)?

3.2.1.1 Højmark Børnehus's vurdering

4 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

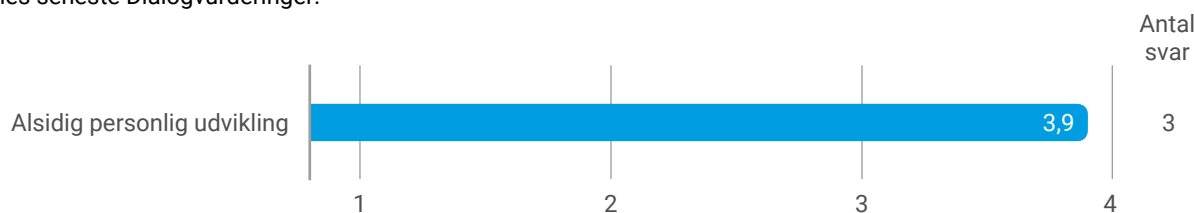
4.1 Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes alsidige personlige udvikling hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Alsidig personlig udvikling.

I Daglejen og Børnehuset er vores tænkning at læringsmiljøet gennem leg, nærværende voksne og andre meningsfulde aktiviteter bidrager til, at børnene gør sig erfaringer i og med forskellige sociale positioner, som giver dem et

grundlæggende demokratisk værdisæt, der udvikler og understøtter barnets dannelse og selvværd – livsduelighed. Læringsmiljøet skal således fremme børnenes engagement og deltagelse, så børnene derigennem oplever fordybelse, selvrespekt, selvtillid og selvværd. I Dagplejen og Børnehuset er vores målsætning at alle børn skal opleve sig som en del af fællesskabet hvor de oplever sig respekteret, passet på og værdsat af nærværende og tillidsgivende voksne. Vores pædagogiske praksis handler derfor om, at det pædagogiske personale konsekvent og kontinuerligt i deres refleksioner og pædagogiske handling tager udgangspunkt i b. la børn i udsatte positioner, barnets alder, køn samt social og kulturel baggrund. Vi ønsker at der i Dagplejen og Børnehuset er et læringsmiljø, hvor vi sikrer at alle børn oplever sig som medskabende og betydningsfulde mhp at være medskabende af egne livsbetingelser. Det handler derfor om at børnene understøttes i at blive i stand til at sætte sig i andres sted, sætte ord på egne behov og følelser. I Dagplejen og Børnehuset arbejdes der aktivt og målrettet på, at introducere børn til forskellige måder at håndtere konfliktfyldte situationer og følelser på og i trygge rammer give børnene mulighed for at eksperimentere med disse.

4.2 Social udvikling

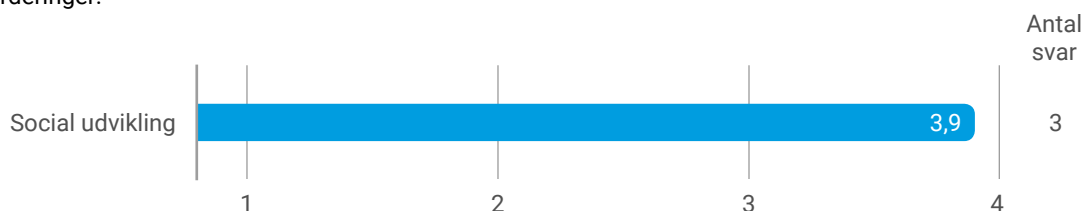
Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes sociale udvikling hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Dagplejen og Børnehuset skal alle børn føle sig som en vigtig del af fællesskabet. Alle børn skal opleve at alt det, de kan byde ind med er en afgørende vigtig ressource ift. at kunne indgå i og være en del af gode og udviklende relationer i både små og større fællesskaber. Det sociale dannelsesgrundlag prioriteres gennem indbyrdes relationer og venskaber mellem børn og mellem børn - voksne, da denne har stor betydning for den sociale læring og medvirker til udvikling af barnets sociale færdigheder. Deri spiller legen ofte en vigtig rolle. Vi ønsker at alle børn mødes med positive forventninger, hvor læringsmiljøet skal understøtte barnets daglige trivsel, den sociale omgang med hinanden, samtidig med at vi bidrager til at børnene får erfaringer med at begå sig i "den store verden". Her er det vigtigt at vi samtidig giver

børnene gode erfaringer med aktivt at deltage i relationer og løse konflikter. I samspil og gennem dialog med forældrene søges der skabt rammen for at der i fælleskab tages udgangspunkt i barnets perspektiv, idet samarbejdet med forældrene spiller en central rolle for barnets sociale læring, trivsel, dannelse og udvikling. I Dagplejen og Børnehuset skal læringsmiljøet således understøtte børns lyst til at lege, udfordre og eksperimentere. Igennem legen understøttes børnene i at forhandle, indgå kompromiser og løse konflikter. Udvikling af legen finder også sted igennem barnets iagttagelser. De lærer at afkode legens regler, og derved opnår erfaringer med forskellige sociale omgangsformer, som er vigtige ift. det at kunne begå sig i senere læringssituationer, og herved også blive i stand til, at afstemme med hinanden og gå på kompromis senere i livet. Det pædagogiske personale bliver herved vigtige rollemodeller, og må som en følge heraf være i stand til, løbende at veksle mellem hvornår de går bagved, ved siden af og foran barnet.

I tilrettelæggelse af det sociale læringsmiljø og rammer for legen, spiller såvel det fysiske, psykiske og det æstetiske miljø en meget vigtig rolle.

4.3 Kommunikation og sprog

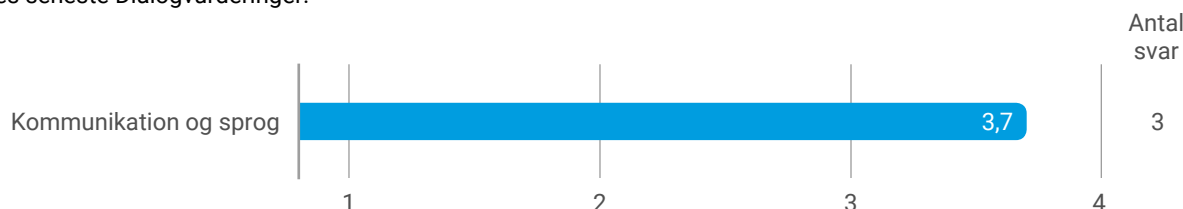
Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes kommunikation og sprog hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Dagplejen og Børnehuset tager arbejdet med kommunikation og sprog udgangspunkt i særligt 3 omdrejningspunkter. Disse omdrejningspunkter er Interaktioner, sproglige rollemodeller og fællesskaber.

Interaktioner: Sproget læres som en naturlig forlængelse af den udveksling, der foregår ved at se, snakke/pludre og gestikulering, hvilket kræver et nærværende samspil børn – børn og børn – voksne imellem. Det pædagogiske personale har fokus på, at interaktionen til og med barnet er båret af lyst, indlevelse og nysgerrig tilgang med hensyn til kommunikation og samtale om det, barnet er optaget af. Børnene oplever sprog hele dagen igennem i Dagplejen og

Børnehuset. Sprogtilegnelse sker i relationerne både i planlagte såvel som i rutinesituationer, hvilket derfor kræver at det pædagogiske personale er meget opmærksomme på, hvordan de indgår i dialog til og med barnet. Det handler om en opmærksomhed på at tale med barnet og ikke til barnet.

Sproglige rollemodeller: Sproget udvikles i dialoger med forskellige rollemodeller. Det være sig forældre og det pædagogiske personale og i børnenes indbyrdes lege og interaktioner. Ved at lytte, fortælle, stille spørgsmål og i det hele taget lege med sproget gives børnene mulighed for at eksperimentere med den sproglige kommunikation, og opnår herved lyst og mod til at aflæse og udvikle sproget i forskellige situationer og fællesskaber.

Fællesskaber:

For at kunne indgå i fællesskaber og relationer er kommunikation og sprogtilegnelse en central faktor – både ift. at kunne indgå i fællesskaber og vedligeholdelse af disse. Legen er en vigtig øvebane for det nonverbale og den verbale kommunikation, ordforråd og sætningsdannelse. Det pædagogiske personale arbejder målrettet på at understøtte og videreudvikle børnenes sproglige udvikling igennem legen.

Det betyder at læringsmiljøet i Dagplejen og Børnehuset tilbyder vores børn en bred vifte af sproglige læringsmuligheder og aktiviteter, understøtter tilegnelsen af sprogforståelse, ordforråd, udtale og sætningsdannelse. Sproglige læringsmuligheder skal indtænkes i alle rutiner, i planlagte og spontane aktiviteter hvor barnet introduceres til nye begreber og udtryksformer, skriftsymboler og billedsprog, så sproget derved nuanceres for barnet. I vores dialog redskab i Hjernen hjertet har vi sprogvurderinger, hvor vi i samarbejde med forældrene sikrer et fælles afsæt i understøttelsen af barnets sproglige kommunikative tilegnelse. Læringsmiljøet tilbyder derfor gennem didaktiske overvejelser hvilke metoder/produkter vi ønsker at introducere for børnene for at vække deres nysgerrighed.

4.4 Krop, sanser og bevægelse

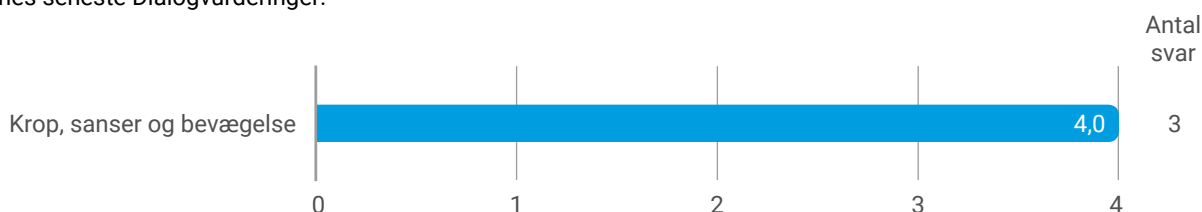
Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes krop, sanser og bevægelse hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes krop, sanser og bevægelse? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Børn oplever verden gennem kroppen. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden samt følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen.

I Daglejen og Børnehuset er vores mål at give alle børn, herunder også de børn, som har begrænsede erfaringer med krop, sanser og bevægelse, mulighed for at deltage i fællesskaber, aktiviteter og leg, og det pædagogiske personale skal motivere børn til at bevæge sig ved at vise glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse. Daglejen og Børnehusets mål er, at skabe rammer for, at alle børn dagligt skal inviteres til at få mange forskellige kropslige erfaringer i et læringsmiljø, hvor bevægelsesglæde, kreativitet og leg er nøglebegreber, og hvor det pædagogiske personale understøtter det enkelte barn og skaber fleksible, inkluderende og udfordrende læringsmiljøer. Det pædagogiske personale er nysgerrigt og udvælger og følger bevidst børnenes bevægelsesinitiativer, så børnene med voksen støtte og guidning oplever selv- og medbestemmelse som en naturlig del af deres dannelses og erfaringsproces.

Krop: Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at børn har mulighed for at erfare verden med deres krop og gennem deres krop. Gennem kropslig erfaring undersøger barnet "Hvem er jeg, hvad kan jeg – hvad kan du og hvad kan jeg? Således udvikles krops identiteten i det sociale samspil gennem kropslig erfaring.

Sanser: Børnes forståelse af verden sker via deres sanser. Derfor skal det pædagogiske læringsmiljø i Daglejen og Børnehuset understøtte og sikre stimulering af de tre motoriske grundsanser (den taktile sans, den vestibulære sans/labyrintsansen og muskel-led-sansen) i samarbejde med de fire øvrige sanser (lugtesansen, synssansen, smagssansen og høresansen). Det har afgørende betydning for barnets motoriske udvikling og automatisering af bevægelser (såvel grov- som finmotorik). Ift sanser er det vigtigt at vi holder os for øje, at sanselige læringsmiljøer skal

tilgodese en æstetisk dimension, hvor børns legende undersøgelser og kreative eksperimenter med bevægelse er i centrum.

Målet i Dagplejen og Børnehuset er derfor, at de sanselige læringsmiljøer sikrer rum for børnenes erfaringer med kropslige fornemmelser og følelser, og det enkelte barn udvikler kendskab til og tryghed ved kroppens reaktioner og signaler og oplever en ro ved at hvile i sig selv: Det handler derfor om, at læringsmiljøet både uden og indendørs sikrer plads til børnenes kropslige "væren" og "gøren".

Bevægelse: I Dagplejen og Børnehuset er vores fokus derfor på, at bevægelsesfællesskaber udvikler barnets mestring af kropslige/sanselige indtryk og udtryk og styrker deres evne til at aflæse og forstå andre børns og voksnes gestik, mimik, og kropslige udtryk. Med andre ord sikres børnene en øvebane hvor børnene gør sig erfaring med aflæse andre og udvise empati for andre. Bevægelse og fysisk udfoldelse handler om børns aktive udforskning af verden og kroppens muligheder såvel alene som sammen med andre børn og aktivt pædagogisk personale i et inkluderende børnefællesskab og i samspil med de fysiske omgivelser ude og inde.

4.5 Natur, udeliv og science

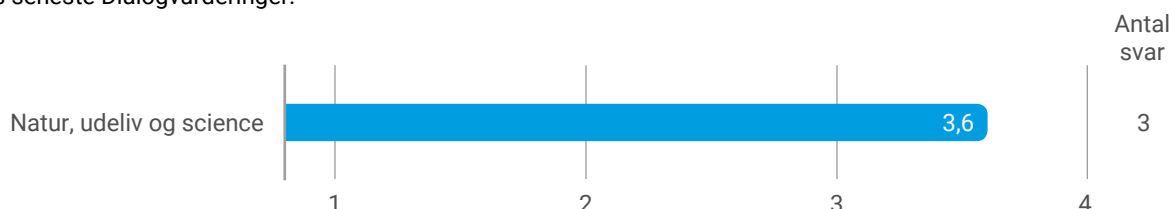
Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes natur, udeliv og science hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes natur, udeliv og science? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Natur, udeliv og science:

Naturoplevelser i barndommen består af en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. I Dagplejen og Børnehuset opfatter vi derfor naturen som et rum/læringsmiljø, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også et grundlag for at arbejde

med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur. Personalet i Dagplejen og Børnehuset skal opmuntre børnene til at foretage egne undersøgelser, støttes og guides i at turde øve sig igen og igen for derved at opbygge en grundlæggende tillid til egne ideer og evner, selvom de møder modgang.

Natur: Dagplejen og Børnehuset har et målrettet fokus på at inddrage Naturens Rige som et aktivt læringsmiljø. Læringsmiljøet skal derfor tilgodese, at alle børn, uanset hvor de vokser op, og uanset baggrund, får mulighed for at opleve et bredt udsnit af naturen, både i byen og på landet.

Børnene skal sikres mulighed for erfaringsdannelse med naturens cyklus såsom fødekæder, forskellige vejrfænomener, plante og dyreliv og derved opnå en begyndende forståelse for sammenhænge i naturen. Læringsmiljøet må derfor skabe mulighed for at børnene oplever hvordan de påvirker og påvirkes af naturen.

Udeliv: I Dagplejen og Børnehuset skal uderummet som læringsmiljø give plads til sansning, bevægelse, fantasi og kreativitet. Det handler om lege, som stimulerer børns kreativitet, nysgerrighed og fantasi, f.eks. ved inddragelse og anvendelse af naturmaterialer, som giver plads til fantasi og fortolkning, når træstammen forvandles til en motorcykel. Børnenes deltagelsesmuligheder udvikles derved i fællesskabet på tværs af alder, køn, kultur og interesser.

Science: Beskriver en undersøgende tilgang, hvor læringsmiljøet skal give mulighed for at børnene danner sig erfaring med årsag/ virkning, sammenhænge og støtter børnene i at kunne kategorisere og systematisere deres omverden. Det betyder at det pædagogiske personale i Dagplejen og Børnehuset tilrettelægger læringsmiljøet, så det giver børn mulighed for at eksperimentere med antal, rum og form som er de tidlige indgange til det matematiske sprog og begreber.

4.6 Kultur, æstetik og fællesskab

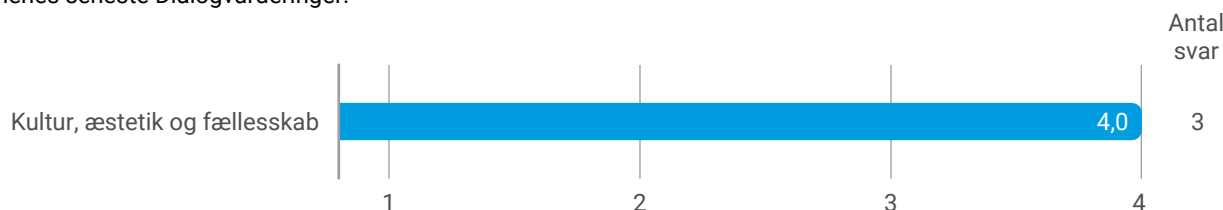
Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes kultur, æstetik og fællesskab hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kultur, æstetik og fællesskab? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.

- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.
-

Kultur, æstetik og fællesskab:

I Dagplejen og Børnehuset tænker vi kultur som en skabende kraft, der skal aktivere alle børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Læringsmiljøer skal derfor have fokus på kultur, som sikrer at børnene møder nye sider af sig selv, får mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og en forståelse af deres omverden. Det pædagogiske personale skal derfor skabe et læringsmiljø, der formidler glæde ved æstetiske oplevelser og en skabende praksis. Læringsmiljøet skal således sikre, at alle børn får erfaringer, der kan forankre værdier, og som kan fungere som rettesnor for at orientere sig og handle på en hensynsfuld, demokratisk og respektfuld måde. Udvikling af empati. Dette understøtter forpligtende fællesskaber og sikrer sammenhæng til skole, lokalsamfund og en globaliseret verden. Nysgerrighed, sansning, leg og fantasi indgår i den æstetiske læreproces og ansporer til nye perspektiver og anskuelser, der kan forankres som ny viden og ny læring.

Kulturelt indtryk og udtryk: Æstetiske oplevelser giver børn mulighed for at dele, spejle sig i og fortolke egne og andres livserfaringer, tanker og drømme. Samtidig har oplevelserne en kropslig dimension, hvor indtryk sætter førsproglige aftryk som kropslige fornemmelser og oplevelser. Det handler om at sikre plads og rum til fordybelse for børnene. Der må derfor prioriteres at det fysiske læringsmiljø i eller uden for dagtilbuddet skal give mulighed for, at børn selv kan søge inspiration og oplevelser i forskellig litteratur og billedbøger, musik, fotografi mv.

Kultur og fællesskaber:

Læringsmiljøet være et demokratisk fællesskab, der sikrer deltagelsesmuligheder for alle børn, og hvor børn oplever sig selv som en aktiv del af beslutningsprocesser ud fra erfarings-niveau og formåen. Derfor arbejder Dagplejen og Børnehuset målrettet på, at møde alle børn med en differentieret pædagogisk indsats, så alle, også børn i udsatte positioner, har mulighed for at få erfaringer med at udfolde sig og begå sig i samfundet. Børn skal understøttes i at udvikle evner, så de kan blive både skabende og producerende og navigere i samfundet på etisk forsvarlige måder i forhold til sig selv og andre. Fokus i Børnehuset er således på at skabe livsduelige børn, der har forståelse, respekt og empati for andre og ligeledes besidder tro på egne evner og værdi i fællesskabet.

5 MINISTERIETS SKABELON TIL EVALUERING

5.1 Arbejdet med den pædagogiske læreplan

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Med evalueringskultur i dagtilbuddet forstås, at lederen har ansvar for, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51)

Hvilke dele af vores pædagogiske læringsmiljø har vi særligt haft fokus på over de sidste 2 år?

Personalet i børnehuset og dagplejen har gennem de sidste år arbejdet med at opnå viden og få kendskab til den ny styrkede lærerplan. Vi har læst, gennemgået og drøftet de fyldestgørende publikationer og materialet fra EMU samt fra børne og socialministeriet. Vi har uddannet et faglig fyrtårn, deltaget i læringsdage og har på personalemøder og pædagogiske dage arbejdet med det pædagogiske grundlag og de seks læreplans temaer, og gennem gruppearbejde beskrevet vores pædagogiske grundlag med afsæt i den styrkede læreplans pædagogiske grundlag og temaer. Herved har vi tilegnet os et godt pædagogisk og teoretisk grundlag for det videre arbejde og implementering.

I dagplejen er det kontinuerligt taget afsæt i alle temaer og det pædagogiske grundlag ved at arbejde med rutinerne - især garderobe og spisesituationer.

I Børnehuset har vi taget afsæt i natur, udeliv og science samt at skabe et spændende og udviklende udendørs pædagogisk læringsmiljø - corona situationen har gjort at vi har været ude det meste af tiden. Samtidig har vi grundet en vis udfordring med gruppedynamikken - arbejdet med børnefællesskaber, med afsæt i alsidig personlig udvikling og den socialudvikling.

Hvordan har vi organiseret vores evalueringskultur?

Vores evaluerings kultur har været drøftet gentagende gange, og har vist at være en svær proces. Vi har altid arbejdet meget med at skulle dokumentere og evaluere udfaldet af de aktiviteter vi har sat igang, men at skulle evaluere ud fra hvad der skal give mening for børnene og hvad børnene viser os voksne at de har brug for - har været en svær og er stadig en svær proces.

Vi har meget fokus på det dobbelte læringsblik og indsamling af data, så vi derigennem opnår en indsigt og skaber mening med det vi gør, netop for at skabe udvikling, trivsel, læring og dannelse for de børn og den kultur vi har lige nu. Det er en kontinuerlig proces som vi vil arbejde og øve os meget med fremadrettet.

Hvordan har vi arbejdet med vores lokale skriftlige læreplan?

På personalemøder og pædagogiske dage er der blevet arbejdet med det pædagogiske grundlag og de seks læreplans temaer, og gennem gruppearbejde beskrevet vores pædagogiske grundlag med afsæt i den styrkede læreplans pædagogiske grundlag og temaer. Herefter er det fælles oplæg blevet godkendt og der er i hver gruppe blevet arbejdet med refleksionen og evalueringen vedr. egen pædagogisk praksis.

5.2 Evaluering og dokumentation af elementer i det pædagogiske læringsmiljø

Den pædagogiske læreplan

- Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.
  - Evalueringen skal offentliggøres.
- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.
- Som led i at kunne evaluere sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse kan der fokuseres på elementer i det pædagogiske læringsmiljø. På den ene side fx, hvordan børnesynet, børneperspektivet og arbejdet med dannelse kommer til udtryk i det daglige pædagogiske arbejde, og på den anden side eksempelvis:
    - Børnegruppens trivsel og læring
    - Børn i udsatte positioners trivsel og læring
    - Tosprogede børns trivsel og læring
    - Det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse.
  - Fokus på enkelte elementer kan bidrage til at kvalificere evalueringen af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 51

Hvad var formålet med den evaluering, vi gennemførte?

Vores evaluerings kultur har været drøftet gentagende gange, og har vist at være en svær proces. Vi har altid arbejdet meget med at skulle dokumentere og evaluere udfaldet af de aktiviteter vi har sat igang, men at skulle evaluere ud fra hvad der skal give mening for børnene og hvad børnene viser os voksne at de har brug for - har været en svær og er stadig en svær proces.

Vi har meget fokus på det dobbelte læringsblik og indsamling af data, så vi derigennem opnår en indsigt og skaber mening med det vi gør, netop for at skabe udvikling, trivsel, læring og dannelse for de børn og den kultur vi har lige nu. Det er en kontinuerlig proces som vi vil arbejde og øve os meget med fremadrettet.

Formålet med vores evaluering og dokumentationen skal vi altså være mere tydelige på fremadrettet på, især på vores læringsmiljø - dette har vi tydelig set i vores leg og læringsmiljø rapport. Her skal der arbejdes med fagpersonalets dobbelte læringsblik og pædagogiske indgangsvinkel.

Hvilken pædagogisk dokumentation har vi indsamlet i arbejdet med den gennemførte evaluering?

Et eksempel på hvad vi har evalueret på både i dagplejen og i Børnehuset, har været i spisesituationer og i garderoben. Praksisfortællinger og data viste os at der var en del uro og samspilsrelationer der ikke fungerede optimalt. Gennem dialog og organisering har vi arbejdet med en fastere struktur og tydelige voksne og dette har fremmet børnenes trivsel og fællesskabet.

Vi skal fremadrettet også arbejde mere den daglige dialog og informationen til forældrene, da der i coronatiden ikke har været den samme nære forældre kontakt.

Hvad lærte vi om sammenhængen mellem vores pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?

Vi er blevet meget opmærksomme på vores egen rolle og det dobbelte læringsblik, i vores observationer og handlinger - det skal skabe mening det vi gør. Vi skal blive bedre til at opsamle data om en given problemstilling og situationer inden vi handler, så vi i fællesskab kan træffe de beslutninger der skal udmunde i en fælles faglig pædagogisk handling.

Hvilke ændringer og/eller justeringer af praksis gav evalueringen anledning til?

Evalueringen resulterede i en mere tydelig opdeling og organisering i f.eks vores spisetituationer, Personale tog ledelsen af situationen og var tydelige og nærværende voksne.

5.3 Inddragelse af forældrebestyrelsen

"Forældrebestyrelsen i kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner skal inddrages i udarbejdelsen og evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan.

Forældrebestyrelsen for den kommunale dagpleje skal inddrages i udarbejdelsen og evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan har vi inddraget forældrebestyrelsen i evalueringen af den pædagogiske læreplan?

Forældrebestyrelsen har fået fremvist læreplanens opbygning, både det lovformelle samt det vi selv har beskrevet. Bestyrelsen har været med til at beskrive den del der specielt omhandler forældrerelateret punkter. Bestyrelsen bliver inddraget i og bevidst gjort vedr. dataopsamling fra Hjerne og hjertet mhst til den pædagogiske linje og leg og læringsmiljøvurderingen.

5.4 Det fremadrettede arbejde

"En systematisk og udviklende evalueringskultur er central for den løbende udvikling af den pædagogiske praksis, og målet er bedre pædagogiske læringsmiljøer for børnene gennem en systematisk evalueringskultur og en meningsfuld og udviklende feedback til det pædagogiske personale." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51)

Hvilke områder af vores pædagogiske læringsmiljø vil vi fremadrettet sætte mere fokus på?

Personalegruppen - dagplejen og Børnehuse har igennem 2 år arbejdet med den styrkede læreplan, og har på den baggrund udarbejdet det skriftlige grundlag for vores institution. Vi har i fællesskab haft mange gode drøftelser og dialoger om vores pædagogiske grundlag og de 6 læreplanstemaer. Vi vil efterfølgende arbejde med de områder, hvor vi på baggrund af selvevaluering, kan se at der skal gøres en indsats.

Hvordan vil vi justere organiseringen af vores evalueringskultur?

Der er endnu ikke oprettet en refleksion.

Hvordan har eller vil vi på baggrund af denne evaluering ændre og/eller justere vores skriftlige pædagogiske læreplan?

Evalueringen har ikke givet grundlag for at ændre i den skriftlige læreplan.

6 UDVIKLINGSPLANER

jette
Sammenhæng
Mål
Tegn
Tiltag
Evaluering
Hvem gør hvad